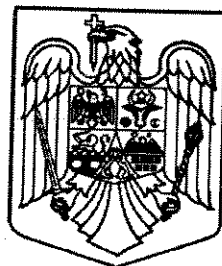

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

PLENUL

HOTĂRÂREA nr. 714

din 27 iunie 2013

Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a luat în dezbateră rezultatele analizei referitoare la unele aspecte privind estimarea duratei cercetării procesului civil în condițiile art. 238 din noul Cod de procedură civilă, precum și posibilitatea schimbării datei recomandate pentru verificarea regularității cererii de chemare în judecată, stabilite de sistemul Ecris, analiză efectuată în cadrul *Grupului de lucru interinstituțional pentru pregătirea sistemului judiciar în vederea intrării în vigoare a noilor coduri*.

Analizând aspectele prezentate, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii reține următoarele:

Justiția trebuie realizată fără întârzieri care să îi compromită credibilitatea și eficacitatea. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a conceput noțiunea de „durată rezonabilă a procesului”.

Conceptul de „durată rezonabilă” cuprinde un algoritm în două etape, prima este aceea de calculare a termenului procedurii, iar a doua este de apreciere a rezonabilității acestuia.

Curtea a consacrat principiul potrivit căruia în calculul termenului, precum și în aprecierea rezonabilității acestuia, trebuie luată în considerare durata procedurii în ansamblul său, nu doar a celei din fața unei instanțe.

În materie civilă, potrivit recomandărilor Curții, punctul de la care începe să curgă termenul este acela al sesizării instanței competente.

Momentul final al termenului este, potrivit jurisprudenței constante a Curții, cel al

punerii în executare a deciziei judecătorești. Rațiunile includerii fazei executării în durata procesului sunt evidente, câtă vreme Curtea garantează drepturi concrete și efective, iar nu drepturi iluzorii, astfel încât procesul nu poate fi redus doar la un nivel de jurisdicție, care nu poate oferi o satisfacere completă a drepturilor reclamantului.

Reglementând problematica duratei de soluționare a procesului, Noul Cod de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 134 din 1 iulie 2010, republicată, cu modificările și completările ulterioare, introduce noțiunea de „estimare a duratei cercetării procesului”.

Astfel, art. 238 din noul Cod de procedură civilă instituie obligația judecătorului ca, la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate, după ascultarea părților, să estimeze durata necesară pentru cercetarea procesului, ținând cont de împrejurările cauzei, astfel încât procesul să fie soluționat într-un termen optim și previzibil. Durata astfel estimată va fi consemnată în încheiere. Pentru motive temeinice, ascultând părțile, judecătorul va putea reconsidera durata inițial stabilită.

Prin articolul 238, noul Cod de procedură civilă materializează nu doar garanția conținută de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului care consacră dreptul persoanei ca și cauza sa să fie soluționată într-o durată rezonabilă de timp, ci și principiul constituțional prevăzut de art. 21 din Constituția României, care consacră dreptul părților la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, dezvoltând, totodată, prevederile art. 6 din același Cod de procedură civilă, care consfințește dreptul părților la un proces echitabil în termen optim și previzibil.

Referitor la noțiunea de „cercetare a procesului”, este important de subliniat că, potrivit filosofiei noului Cod de procedură civilă, judecata, parte esențială a procesului civil, este restructurată în trei faze: etapa prealabilă judecătii (etapa scrisă), cercetarea procesului și dezbaterea fondului. Prin urmare, cercetarea procesului este doar o parte componentă a procesului civil, privit ca ansamblu.

Așadar, conceptul de „durată necesară pentru cercetarea procesului”, în înțelesul art. 238 din noul Cod de procedură civilă, nu se suprapune peste înțelesul noțiunii de „durată rezonabilă” a procesului, așa cum l-a consacrat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, aceasta din urmă având o sferă mult mai cuprinzătoare, incluzând durata totală a judecătii, inclusiv căile de atac, precum și durata executării silite, dacă este cazul.

Referitor la perioadele avute în vedere la estimarea duratei cercetării procesului, sub un prim aspect trebuie subliniat că, în mod firesc, judecătorul nu poate realiza această estimare decât cu referire la faza procesuală pe care el însuși o judecă. Astfel, estimarea duratei cercetării procesului se va realiza de către instanța de fond numai în ceea ce privește durata procesului în primă instanță, iar nu și durata soluționării căii de atac a apelului. Cu atât mai puțin, nu pot fi estimate duratele exercitării căilor extraordinare de atac de către judecătorul fondului.

De asemenea, estimarea duratei necesare pentru cercetarea procesului nu poate viza etapa scrisă, care este premergătoare începerii cercetării procesului. Astfel, estimarea are în vedere, în mod evident, perioada care se va derula în viitor, or, procedura scrisă

este deja parcursă.

Așadar, în conceptul de „durată necesară pentru cercetarea procesului”, în înțelesul art. 238 din noul Cod de procedură civilă, judecătorul va include numai faza procesuală pe care el însuși o judecă; în această durată nu este inclusă și etapa premergătoare începerii cercetării procesului.

La estimarea duratei cercetării procesului, judecătorul trebuie însă să aibă în vedere perioada vacanțelor judecătorești, dat fiind că, potrivit dispozițiilor regulamentare, doar anumite tipuri de cauze se soluționează în timpul vacanței judecătorești.

Estimarea duratei cercetării procesului trebuie să se realizeze pe unități de timp (săptămâni, luni, ani), iar nu pe termene de judecată, în acest sens fiind și dispozițiile art. 238 din Codul de procedură civilă, care se referă la „durata” cercetării, ceea ce presupune un interval de timp, iar nu un număr de termene de judecată.

Obligația estimării duratei cercetării procesului presupune identificarea criteriilor necesare judecătorului cauzei pentru a realiza evaluarea duratei acestei etape.

Un criteriu obiectiv îl constituie datele statistice naționale furnizate de către Consiliul Superior al Magistraturii, de natură a evidenția câte o medie națională pentru durata proceselor având obiecte diferite.

Tot astfel, la nivelul instanțelor judecătorești va fi avută în vedere statistica locală, similară celei naționale, prin care să fie evidențiate duratele medii de soluționare a diferitelor tipuri de cauze la nivelul instanței la care se judecă procesul, pe care judecătorul cauzei să le aibă în vedere când estimează durata cercetării procesului în condițiile art. 238 din Codul de procedură civilă.

Criteriile subiective vizează, în schimb, aprecierile proprii ale judecătorului referitoare la particularitățile cauzei, la complexitatea acesteia determinată de multitudinea cererilor, coparticiparea procesuală activă și pasivă, atragerea altor participanți în procesul civil, numirea curatorilor speciali, multitudinea și complexitatea excepțiilor procesuale, natura și complexitatea probatoriului necesar soluționării fondului (număr martori, tipuri de expertize etc.), precum și necesitatea administrării unui probatoriu suplimentar celui care în mod obișnuit este necesar soluționării fondului dreptului.

În ceea ce privește noțiunea de „dată recomandată” a dosarului, prevăzută de sistemul Ecris, analiza realizată în cadrul Grupului de lucru interinstituțional pentru pregătirea sistemului judiciar în vederea intrării în vigoare a noilor coduri a reținut următoarele:

Art. 199 din noul Cod de procedură civilă prevede că cererea de chemare în judecată se înregistrează și primește dată certă, iar după înregistrare, președintele instanței sau persoana desemnată de acesta ia măsuri pentru stabilirea în mod aleatoriu a completului de judecată, potrivit legii. Această stabilire aleatorie a completului care va soluționa dosarul nou-format echivalează cu repartizarea acestuia către unul dintre completele de judecată abilitate să judece în materia de care aparține cererea, repartizare

care, din punct de vedere tehnic, este realizată prin sistemul informatizat Ecris.

În concret, dosarul va fi alocat unui complet și se va fixa data pentru verificarea cererii de chemare în judecată, denumită în sistemul Ecris „dată recomandată”. Dosarele repartizate aleatoriu sunt transmise completului corespunzător, pentru îndeplinirea, la data recomandată, a procedurilor premergătoare fixării primului termen de judecată.

Prin sintagma „măsurile premergătoare fixării primului termen de judecată” se înțelege procedura prealabilă de verificare și regularizare a cererii, astfel cum este prevăzută de art. 200 din noul Cod de procedură civilă, căreia îi urmează, sub condiția îndeplinirii cerințelor prevăzute de art. 194 -197 din același act normativ, comunicarea acesteia către părât, precum și comunicarea întâmpinării și formularea răspunsului la întâmpinare și apoi fixarea primului termen de judecată, astfel cum prevede art. 201 din noul Cod de procedură civilă.

Cât privește *natura juridică a „datei recomandate”*, se impun următoarele precizări:

Ca urmare a prevederilor art. 199 și art. 200 din noul Cod de procedură civilă, sistemul informatic Ecris a suferit o serie de modificări referitoare la acțiunile înregistrate după data de 15.02.2013, data intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă.

Prin Hotărârea nr. 161 din 13 februarie 2013 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, prin care s-a aprobat continuarea programului privind volumul optim de activitate și asigurarea calității la instanțele judecătorești pe parcursul anului 2013, precum și în viitor, s-a reglementat noțiunea de „dată de verificare a cererii de chemare în judecată”, la care judecătorul va începe verificările premergătoare fixării primului termen de judecată.

Din punct de vedere tehnic, s-a adaptat programul ECRIS, în sensul stabilirii, odată cu repartizarea aleatorie a cauzei, a unei date de verificare a cererii de chemare în judecată, urmând ca dispozițiile art. 195 alin. (1) din Codul de procedură civilă să fie interpretate în sensul verificării de către judecător a cererii de chemare în judecată de îndată, în raport de data stabilită de programul Ecris.

Consiliul Superior al Magistraturii a estimat că păstrarea numărului de 5060 de puncte, punctaj stabilit prin hotărârile anterioare adoptate de Consiliu (Hotărârile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 4 din 12 ianuarie 2012 și nr. 976 din 23 octombrie 2012) va face ca dosarele să ajungă progresiv în responsabilitatea completului, iar judecătorul, la termenul stabilit de aplicația Ecris, va fi obligat ca, de îndată, să treacă la verificarea regularității cererii de chemare în judecată, care este momentul de debut al procedurii scrise.

S-a apreciat că prelungirea intervalului până la care se acordă primul termen de judecată la nivelul instanțelor aglomerate nu este cauzată de aplicarea programului în sine, ci de numărul excesiv de dosare cu care sunt învestite instanțele și personalul insuficient al acestora.

Prin hotărârile ce au avut ca obiect stabilirea și, ulterior, continuarea programului privind volumul optim de muncă, Consiliul Superior al Magistraturii a urmărit crearea cadrului necesar managerilor instanțelor de judecată pentru implementarea acelor

principii care vizau în esență creșterea calității actului de justiție prin reducerea numărului de cauze pe ședință, echilibrarea volumului de muncă anual între instanțe, precum și între judecătorii diferitelor instanțe. Hotărârea nr. 161/13 februarie 2013 conține norme suplative, de recomandare, a căror aplicare a fost lăsată la decizia conducerii instanțelor.

Nerespectarea datei fixate pentru verificarea și regularizarea cererii de chemare în judecată nu expune actul dispus de instanță sancțiunii nulității.

Data recomandată de sistemul informatizat Ecris pentru începerea verificării cererii de chemare în judecată este un termen administrativ de recomandare. Acest termen nu are caracterul unui termen procedural legal, judecătoresc sau convențional, ci este exclusiv un termen recomandat administrativ pentru demararea unor proceduri legale.

Pornind de la concluzia conform căreia data recomandată a dosarului este un termen administrativ de recomandare, iar nu un termen procedural, rezultă că acesta nu este susceptibil de preschimbare, în temeiul art. 230 din Codul de procedură civilă.

Codul de procedură civilă reglementează, prin art. 230, instituția preschimbării termenului de judecată, noțiune care diferă de cea de termen administrativ, de recomandare. Din acest motiv, preschimbarea datei recomandate a dosarului (dată prevăzută de sistemul Ecris) nu poate fi întemeiată pe prevederile art. 230 din noul Cod de procedură civilă.

Pe de altă parte, fiind un termen administrativ, de recomandare, această dată poate fi schimbată, prin rezoluție, de judecătorul căruia i-a fost repartizat dosarul, din oficiu sau la cerere, ținându-se seama de particularitățile cauzei.

Soluția instanței asupra cererii de schimbare a datei recomandate a dosarului - termen administrativ - nu poate fi cuprinsă într-o încheiere. Dispozițiile art. 233 din Codul de procedură civilă prevăd obligația de a întocmi o încheiere pentru fiecare ședință a instanței, încheierea fiind, practic, un proces-verbal care permite să se urmărească evoluția procesului.

Or, în situația dată, nu este vorba despre o ședință de judecată, întrucât data recomandată a dosarului se plasează înaintea primului termen de judecată stabilit de judecător în condițiile art. 201 din Codul de procedură civilă, respectiv după parcurgerea procedurii scrise (deci, evident, după ce a verificat și, eventual, a regularizat cererea de chemare în judecată conform art. 200 din același act normativ). Aceasta semnifică faptul că dispozițiile art. 232 și 233 din Codul de procedură civilă, referitoare la încheierile de ședință nu pot fi aplicabile pentru forma actului prin care s-ar soluționa cererile de schimbare a termenului administrativ intitulat în sistemul Ecris „dată recomandată”.

„Data recomandată” este, deci, termenul la care, sub aspect administrativ, dosarul este prezentat completului de judecată, pentru verificarea cererii de chemare în judecată și luarea celorlalte măsuri prevăzute de Codul de procedură civilă, până la intrarea în etapa propriu-zisă de judecată.

Așa cum s-a arătat, judecătorul/completul de judecată nu poate utiliza instituția „preschimbării”, care este specifică termenelor de judecată. Pornind însă de la ideea că

judecătorul/completul de judecată are gestiunea dosarului încă de la repartizarea acestuia pe complete, chiar dacă în intervalul de timp dintre momentul repartizării și cel al datei recomandate pentru verificarea cererii completul nu primește efectiv acest dosar, nu există nici un argument pentru a se interpreta că judecătorul cauzei nu ar putea realiza verificarea și regularizarea cererii de chemare în judecată înainte de data recomandată din sistemul Ecris.

Acest lucru depinde numai de voința judecătorului, care este singurul în măsură să aprecieze dacă încărcătura propriei ședințe și a celorlalte activități pe care le mai are de desfășurat în aceeași perioadă (de exemplu, motivarea unui număr de hotărâri pronunțate în ședințele anterioare) îi permit să efectueze, înainte de data recomandată, verificarea unui număr de cereri noi de chemare în judecată.

Lipsa unor criterii de analizare a cererilor de chemare în judecată înainte de data recomandată ar putea reprezenta o vulnerabilitate. De aceea, Consiliul Superior al Magistraturii apreciază că se impune ca, în funcție de specificul instanței respective, *colegiile de conducere să stabilească aceste criterii de prioritate în analizarea cererilor de chemare în judecată înainte de data recomandată.*

Aceste criterii vor trebui să țină seama de natura cauzelor care presupun prioritate, căci în raport de obiectul cererilor de chemare în judecată se poate stabili *in abstracto* o nevoie mai mare de celeritate a procedurii pentru anumite tipuri de cereri, în detrimentul altora care au investit instanța la aceeași dată sau chiar la o dată anterioară. În cadrul aceluiași tip de cauze, va trebui, în mod firesc, să se aibă în vedere ordinea înregistrării lor.

Acceptarea posibilității schimbării datei recomandate a dosarului de către judecătorul cauzei, în condițiile mai sus analizate, nu impune completarea Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești, prezenta hotărâre stabilind, cu caracter de principiu, direcții care vor permite unificarea practicilor administrative sub acest aspect.

Față de cele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 134 alin. (4) din Constituția României, republicată, și ale art. 23 alin. (1) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin vot direct și secret, cu unanimitatea voturilor celor prezenți,

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE :

Estimarea „duratei necesare pentru cercetarea procesului” nu este identică cu noțiunea de „durată rezonabilă a procesului”.

În conceptul de „durată necesară pentru cercetarea procesului”, în înțelesul art. 238 din noul Cod de procedură civilă, judecătorul va include numai faza procesuală pe care el însuși o judecă; în această durată nu este inclusă etapa premergătoare începerii

cercetării procesului.

La estimarea duratei cercetării procesului, judecătorul va avea în vedere perioada vacanțelor judecătorești.

Estimarea duratei cercetării procesului se va realiza pe unități de timp (săptămâni, luni, ani), iar nu pe termene de judecată.

La estimarea duratei cercetării procesului vor fi avute în vedere atât criterii obiective, cât și subiective. Pentru criteriile obiective, se vor avea în vedere datele statistice la nivel național, care pot fi furnizate de către Consiliul Superior al Magistraturii, de natură a evidenția o medie națională pentru durata proceselor având diferite obiecte, precum și statistica de la nivelul instanței la care se judecă procesul, care să evidențieze duratele medii de soluționare a diferitelor tipuri de cauze. Criteriile subiective vizează aprecierile proprii ale judecătorului referitoare la particularitățile cauzei, la complexitatea cauzei determinată de multitudinea cererilor, coparticiparea procesuală activă și pasivă, atragerea altor participanți în procesul civil, numirea curatorilor speciali, multitudinea și complexitatea excepțiilor procesuale, natura și complexitatea probatoriului necesar soluționării fondului (martori, expertize), precum și necesitatea administrării unui probatoriu suplimentar celui care în mod obișnuit este necesar soluționării fondului dreptului.

„Data recomandată” a dosarului, prevăzută de sistemul ECRIS, este un termen administrativ, iar nu unul procedural, deci nu poate fi „preschimbat” în temeiul art. 230 din Codul de procedură civilă, însă, fiind un termen de recomandare, poate fi schimbat, prin rezoluție, din oficiu sau la cerere, de către judecătorul căruia i-a fost repartizat dosarul, care va ține seama de particularitățile cauzei.

Colegiile de conducere urmează să stabilească, în funcție de specificul instanței, criterii de prioritate pentru verificarea cererilor de chemare în judecată înainte de data recomandată, care să țină seama de natura cauzelor care presupun prioritate și, în cadrul aceluiași tip de cauze, de ordinea înregistrării lor.

Nu se impune completarea Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești cu o procedură referitoare la verificarea unor categorii de cereri înaintea datei recomandate de sistemul ECRIS.

Data în București, la data de 27 iunie 2013

Președinte,
Procuror Oana Andrea Schmidt - Hăineală

